

גליון

נועם אמרים

דברי אלקים חיים
שנשמעו מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת בהעלותך תשב"א
גליון תמ"ב

יו"ל ע"י "מכון נועם אמרים" סאסוב
רח' קדושת יו"ט 1, קרית ישמח משה, גני תקווה
טל: 052-768-8014 | פקס: 03-736-1653
dtsassov@gmail.com

זמנים לשבת פרשת בהעלותך

מוצאי שבת ו"ת	הדלקת נרות	
8:51	7:17	ישמח משה
8:54	7:02	ירושלים
9:30	8:00	ניו יורק
10:15	8:48	לונדון

העורכים העוסקים במלאכת הקודש

הרב יקותיאל יהודה גנזל

הרב אפרים פישל וורטהיימר

הרב אהרן וורטהיימר

הרב חנוך אלימלך גרינפלד

הרב יחיאל קליין

הבח' דוד גמינדר

קריאה נרגשת לאנשי שלומינו היקרים

מבקשים אנו בכל לשון של בקשה לקחת חלק בהוצאת הגדולות של עריכת הדא"ח, ההוצאות הן גדולות מאד, עריכה, שכתוב, הדפסה ועוד. אנא קחו חלק בהוצאות הגליון אנא השתתפו בעין יפה אפשר לתרום בכ"א ע"י לחיצה על הקישור המצורף

<https://www.matara.pro/nedarimplus/online/?mosad=4000030>

או להתקשר לטלפון: **052-7640211**

ניתן לקבל קבלה לצרכי מס ע"פ סעיף 46

הפצת הדא"ח לזיכוי הרבים - כל הזכויות שמורות ©

לקבלת הגליון כל שבוע באימייל שלחו הודעה ל: dtsassov@gmail.com

פרקי אבות, פרק שני, פרשת תזריע-מלורע, תשפ"א

דעת קנית מה חסרת

בחיבות קניין הדעת שעל ידה יתעלה האדם כראוי

וזמן, הנלמד מבין שיטי המשנה ואזהרה זו על ההיזהרות כהוגן מן הרשות.

שמה בחור בילדותך

החכם מכל אדם פונה אלינו בספר קהלת, לאמור (יא, ט) **שמה בחור בילדותך ויטיבך לייבך בימי בחרותך והלך בדרכי לייבך ובמראי עיניך כשגור בפי אנשים ילאז זיך וואויל גיין, עשה ככל העולה ברוחך. ויש אמנם מי שמקיים מקרא זה באדיקות ובהידור. אולם עלינו להמשיך ולהתבונן בהמשך הכתוב, בו מזהיר שלמה מלך ישראל: **ודע, כי על כל אלה יביאך האלוקים במשפט.** כי יש דין ויש דיין.**

אכן כן אמרו בגמרא (שבת סג, ב) שמתחילה ביקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מחמת מקרא זה ממנו משמע שיכול האדם לעשות ככל העולה על רוחו, בשחרור עול ופריקת רסן; כיוון שראו את סוף הכתוב בו מזהיר שלמה המלך מפני המשפט הגדול, הדין והחשבון שאנו עתידים ליתן, השאירו את הספר לדורות.

והתמיהה נאמרת מאליה. וכי גרסאות אחרות מונחות היו לפני חכמים שלמדו את חלקו הראשון של המקרא ומתחילה לא ידעו שיש לו סוף נוקב כל כך. או שמא קפל נוצר ביריעתם והתיבות נעלמו מעיניהם.

התנא קדישא מלמדנו בפרק שני, משנה ג: **הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת, שְׁאִין מְקַרְבִּין לוֹ לְאָדָם אֵלָּא לְצוּרְךָ עֲצֻמֵן. נְרֵאִין כְּאוֹהֲבִים כְּשַׁעַת הַנְּאֲתָן וְאִין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם כְּשַׁעַת רַחֲקוֹ.**

רבותינו מפרשי המשנה ביארו בדרכיהם את ציוויו של התנא. ה'ברטנורא' מבאר: הוּו זְהִירִים בְּרִשׁוֹת - הכוונה על העוסקים בצרכי ציבור שמטבע הדברים הם צריכים להיות קשורות אל המלכות ורשות השלטון ואותם מזהיר התנא שיהיו זהירים ברשות ולא יקלו ראש בעוסקם עם הרשויות. כעין זה ביאר אף רש"י במשנה.

לא דברי קנאות אלה אלא תורה באמיתתה ובטהרתה, שגם מי שצריך להתקשר עם הרשות לצורכי הרבים, צריך להיזהר ממנה בזהירות. ומי מבין אנשי הציבור בשדה הפוליטיקה שומר על זהירות זו, אתמה.

ואמנם דברי התנא מזהירים את אותם המקורבים לרשות שיידעו נאמנה שאין השלטונות מקרבים לו לאדם אלא לצורך עצמם ולצורך הנאתם; אולם זאת ידענו שכל דיבור ודיבור שבתורה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, יש בו לימוד לדורות ולימוד לכל אחד ואחד. שומה עלינו לבאר אפוא מה מלמדת אותנו משנה זו, מהו הלימוד השייכת לכל אחד ואחד בכל עת

להסב בשעת השתייה ובאלו מהשתיים פטורים מהסבה בשעת שתיית היין.

ונבאר את טעם שתי הדעות -

הסובר שבשתי הכוסות הראשונות צריכים להסב: כי הלא ארבע הכוסות שאנו שותים בליל הסדר, מכוונים כנגד ארבע לשונות של גאולה. ושתי הכוסות הראשונות אותן אנו שותים קודם אכילת המצה - מכוונים כנגד לשונות הגאולה שנאמרו עד שנגאלו. לא כן שתי הכוסות שלאחר אכילת המצה, שהרי אכילת המצה רומזת על היציאה ממצרים כשבצקם לא הספיק להחמיץ. ואם כן מן הנכון להסב דרך חירות בשתי הכוסות המכוונות כנגד הגאולה עצמה - ולא בשתי הכוסות המכוונות נגד הלשונות שנאמרו לאחר שכבר יצאו ממצרים; בהן אין טעם להסב כי כמוהן ככל כוס של קידוש של שבתות ומועדים.

והסובר שאדרבה, בשתי כוסות האחרונות יש להסב: כי אדרבה, שתי הכוסות הראשונות המכוונות לזמן שעוד שהו בני ישראל על אדמת מצרים, אינן ברות הסיבה, כי עדיין בתוך ארץ העבדים היו שרויים. ובייחוד שבין הכוסות אנו מספרים את סיפור שעבוד מצרים. רק הכוסות שלאחר אכילת המצה הנאכלת זכר לשעת היציאה ממצרים - אז ראוי לשתות בדרך גאולה וכדרך בני חורין. על כן דווקא בשתי הכוסות האחרונות יש להסב.

התפילה שבוששה מלבוא

לרדת לעומקה של הבנה, נזכיר אמרי קודש אשר נכתבו בספר **בני יששכר** שם מבאר אל מה כוונת ארבע הכוסות ואנו נרחיב את

הלא ברור שאין הדבר כן ומתחילה ידעו חכמי ישראל את הכתוב במלואו - והרי הכתוב במלואו הוא מקרא של מוסר. ואם כן מלכתחילה מה סברו ברצותם לגנוז ספר זה ולבסוף מה סברו.

אין זה אלא שסוד נפלא מסתתר בשפירי חביון במקרא זה שכתב שלמה ולדרכנו נלך בסייעתא דשמיא לבאר דבר דבור על אופנו.

הסבה בעת שתיית הכוסות

במסכת פסחים, בפרק ערבי פסחים^א מרחיבה הגמרא בסוגיא שלימה בדיני ההסיבה בליל התקדש החג. ומציינת הגמרא שמצה צריכה הסיבה, ומרור אינו צריך הסיבה. כך אף נפסק להלכה וכפי שכל אחד יודע וזוכר מליל התקדש החג אשר עודנו קרובים אלי, שבעת אכילת מצה מסבים אולם בעת אכילת המרור אין מסבים, לא זו בלבד, אלא שאין יוצאים ידי חובת אכילת מרור אם אוכלים אותו בהסיבה - כי את המרור אוכלים זכר למרירות ולקושי השעבוד ואין נכון להסב בעת אכילתו כדרך בני חורין. ואם אכל אדם מרור בהסיבה, עליו לחזור ולאכול כזית מרור שלא בהסיבה.

לעניין ההסיבה בעת שתיית הכוסות מביאה הגמרא שתי דעות. חד אמר צריך להסב וחד אמר לא צריך להסב. ומבארת הגמרא שאין כאן מחלוקת, כי בשתיים מהכוסות צריכים להסב ואילו בשתיים האחרות אין צריכים להסב. ונחלקן באלו משתי הכוסות צריכים

א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א פנה אל תלמידו הישיבה באומרו: הלא זה עתה למדו בישיבה מסכת פסחים, על כן לבטח תדעו היטב את דברי הגמרא.

גלותא וממילא היה פיהם חתום מלזעוק אל בוראם. ועל כן נקרא שם החג **פסח** על שם ה**פח-סח** שנפתח פיהם של ישראל לזעוק אל בוראם, לשווע אליו ולקרוא אליו בתפילה.

גאולת החכמה, הבינה והדעת

מבאר ה'בני יששכר' שארבע כוסות נתקנו כנגד ארבע גאולות שהיו לבני ישראל. גאולה אחת היא גאולת ה**חכמה** שיצאה מן הגלות; גאולה שנייה היא גאולת ה**בינה** שיצא לחירות; גאולה שלישית וגאולה רביעית הן גאולת ה**דעת** המתחלקת ל'דעת ימין' ו'דעת שמאל', ובלשון ספרי הרז: 'עטרא דחסדים' ועטרא דגבורות'. וכנגד ארבע גאולות נשגבות הללו, נתקנו ארבע כוסות של ליל הסדר.

כדי להבין את חילוק הדעת לחסד וגבורה, נבאר דרך משל:

כשנראה אדם השוכב בקרן זווית ומתפתל בייסורים קשים ומרים, במהרה נמהר אליו להחיש לו עזרה. במצב כזה מתעודד החלק הימני של הדעת, עטרא דחסדים, ובמידת החסד של הדעת אנו מבינים ויודעים שהאדם הלזה זקוק נואשות שיסייעו לו ואנו מושיטים לו כל עזר וסעד העולה בידנו. מאידך, אם נראה מי שטבעת נלחצה על אצבעו ומוכרחים לשחררה, עליו להשתמש בדעת דגבורה כדי להבין איך עליו להשתמש בכוחו, לשבור את הטבעת או להשתמש בכוח אחר - כדי לשחרר את הטבעת מן האצבע הנאנקת.

ובזמן ששהו בני ישראל במצרים, בעבדות, הם לא זכו ל'דעת' כי ה'דעת' שרויה היתה בגלות. ועל כן אין אנו מוצאים לאורך כל

הדברים בתוספת נופך, כדי שיהיו ברורים, מובנים ושווים לכל נפש ומאזין.

כי הנה בני ישראל היו שרויים על אדמת מצרים משך שנים רבות בהן סבלו מקושי השעבוד. אם כי ישנן שיטות שונות במניין השנים בהן סבלו בני ישראל משעבוד מצרים (שהלא רק בחלקן מרד"ו השנים ששהו בני ישראל במצרים שעבדו המצריים את בני ישראל) ולכל הפחות היו אלה פ"ו שנים בהן סבלו בני ישראל מרורות מהמצרים הרשעים. וכמה צרות עברו בני ישראל באותן שנים, עד כי אין לתאר. הם סבלו ממכה ומגלב ואת התינוקות הנולדים להם דחפו לאמות הבניין ברשעות רבה ונוראה, ועוד סבלו נוראות וזוועות.

ברם בכל אלה שנות הצער והייסורים לא מצאנו שהתפללו ושיוועו אל בוראם, לבקש ממנו שיצילם משחת המצריים ויוציאם מעבודת הפרך ומהעינייים הגדולים, מתחת סבלות מצרים. כי עד כדי כך היו שקועים בעבודת הפרך הנוטלת את יישוב הדעת מן האדם, עד שהשתכחה מהם התפילה וכוחה ואף לא אנחה אחת וזעקה אחת לא שיגרו כלפי שמיא.

רק כעבור השנים הרבות ובאחד הימים רווח להם מעט מן העבודה, נכנסה בהם הדעת ואז הבינו שעליהם להעתיר ולהפיל תחינה לפני יושב מרום, מלוא כל הארץ כבודו. ואז צעקו אל האלוקים מן העבודה ונאנחו אנחה רבה. ואכן ותעל שוועתם אל האלוקים מן העבודה. וכל זה היה מחמת שבימי השעבוד ניטל מהם כוח הדעת והתבונה.

כך איתא בזוהר הקדוש שכשהיו ישראל במצרים, היתה ה'דעת' שלהם בגלות, עם ישראל הוא עם חכם ונבון אולם באותן השנים החכמה-בינה-דעת שלהם שרו בגו

חסד - היא עצם הגאולה כשהקב"ה השפיע את חסדיו על בני ישראל שיצאו מאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה.

וגבורה - היתה התגברותם וקושיים להיחפו ולצאת ממצרים. אל לנו להרחיק נדוד בהפלגת המחשבה כי אם אל ערב פסח של שנה זו, ערב פסח שחל להיות בשבת, כאשר ניוזכר כמה קושי היה בהשכמה עם שחר כדי להספיק ולאכול סעודת שבת של חמץ קודם סוף זמן אכילת החמץ. כה רבות שמענו את המתאוננים בהם על הקושי הגדול להיפרד ממיטותיהם בשעה מוקדמת כל כך. וכך ועוד יותר מכך היה בעת יציאת מצרים, כשבני ישראל נאלצו לקום ולהשכים ולהעיר את כל הנשים והטף ולצאת בחיפזון מארץ העבדים. ואם כי בני ישראל יצאו ברכוש גדול כגבירים ועשירים, בכל זאת לא הספיק בצקם להחמיץ. ובאותה שעה הם השתמשו במידת הגבורה כדי להתגבר על הטבע ולמהר לצאת משערי מצרים - חרף הילדים שלבטח בכו והבלבול הגדול ששרר בהשכמה ויציאה מן הבית ומן המדינה.

לזאת אנו שותים מדי שנה ארבע כוסות. שתי כוסות המכוונות על הזמן שעוד שהו בני ישראל ממצרים ואז החלה להתעורר התנוצצות מידות **חסד** ו**גבורה** ששורשם במידות **חכמה** ו**בינה** המכוונות אל שתי הכוסות הללו. ושתי כוסות על השימוש בפועל של המידות **חסד** ו**גבורה** הנאחזות בשתי בחינות מידת ה**דעת** כאמור.

וחותם היבני יששכר שאנו אין בידינו להכריע לאלו משתי הכוסות ניתנת החשיבות המרובה יותר, והאם לשורש התנוצצות המידות - החשיבות, או שמא

פרשיות מצרים תיבת דעת' מוזכרת בשום אופן וצורה. אולם לאחר שנאלו בני ישראל ממצרים ונגאלה גם מידת הדעת, מצאנו את הקב"ה אומר למשה: **וידעתם כי אני הוי"ה** - הנה הגיע הזמן לדעת את ה', להשתמש במידת הדעת לעבודתו יתברך, כראוי וכהוגן.

מוסיף היבני יששכר' וקובע שמידת החסד שורשה במידת החכמה, כי מי שרוצה להשתמש במידת החסד ולגמול חסדים טובים, עליו להתבונן בחכמה לראות מי הוא הזקוק לקבל חסדים ואיך להתחסד עמו. ואילו מידת הגבורה שורשה במידת הבינה, כי כדי להשתמש בכוח ובגבורה, צריכים להתבונן בבינה, דבר מתוך דבר, על מנת להשיג כדת איך להשתמש בגבורה כדי להשיג תוצאות. נמצא ששתי בחינות הדעת, דעת דרחמים - דעת דימין; ודעת דגבורות - דעת דשמאל; הן פועל יוצא משורשם שהן מידות חכמה ובינה.

מהות ארבע הכוסות

כעת נצפה ונתבונן בעניין ארבע כוסות של ליל הסדר, להבין שנחלקו רבותינו בדבר חשיבות הכוסות. האם שתי הכוסות הראשונות - המכוונות כנגד חכמה ובינה שהן השורש למידות חסד וגבורה - להן משפט הבכורה והן חשובות יותר. או שמא דווקא שתי הכוסות האחרונות - המכוונות כנגד שתי בחינות הדעת, שהן התוצאה בפועל של מידות חסד וגבורה - הן חשובות יותר.

שתי המידות הללו, חסד וגבורה, התנוצצו בעת יציאת מצרים.

שכן שאינו מסוגל לדבר. וככל שהאדם גדל והולך, מתפתחת בו מידת הדעת, להבין דבר ולדעת. וככל שירבה האדם בשנים ובראייה ושמיעה והתאמצות - הוא יקנה עוד ועוד ממידה חיונית זו וידעת שמה.

אולם החכמה והדעת, אינם מתנה מן השמים בלבד, אלא ככל שהאדם עמל יותר, כך הוא מרחיב את דעתו ומעמיק את חוכמתו. רגלים לדבר הם כל אותם אנשים שאנו פוגשים ורואים שניכר עליהם עד כמה עמוקה חכמתם ועד כמה בינה ודעת יש בהם. וככל שאדם מוסיף להתייגע בתפילה ומבקש ממי שהחכמה שלו **אתה חונן לאדם דעת...** חננו מאתך חכמה בינה ודעת - כך זוכה האדם להגביר את חוכמתו ודעתו יותר ויותר.

ואם נמנה חשבון תיבת דעת עם תיבת **תב** הלא הוא העולם, הן עולמו הפרטי של כל אחד והן העולם הכללי, תבל ומלואה; נמצא יחדיו מספר **תתק"ו**. שהוא בכמוון כמניין ראשי התיבות שזועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות. כי ככל שהאדם מרבה לשווע ולהתחנן לפני בוראו, כך הוא זוכה לקנות ולרכוש עוד מקניין החכמה, הבינה והדעת.

דעת בקרב בני ישראל

על כן מידת הדעת שייכת ומצויה רק בקרב עם בני ישראל. יהודי שנשמתו היא חלק אלוך ממעל, יש לו דעת, אולם גוי ערל אינו מגיע אל הדעת. הוא אשר כתוב אצל פרעה הרשע שטען ברשעותו **לא ידעתי את ה'** - כי היה רחוק מן הדעת.

דווקא ליציאת מן הכוח אל הפועל. על כן אנו שותים את כל ארבע הכוסות בהסבה.

עוד זאת נוסף שהדבר מתבטא דווקא על ידי שתיית כוסות של יין כי יין רומז למידת הדעת וכפי שמבאר רש"י (מגילה טז, ב) אודות העגלות אשר שלח יוסף ליעקב אביו, שהיו אלה יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. הרי לנו שייין רומז על דעת, כי 'דעת' זקנים נוחה מן היין הישן. אשר על כן אנו מקיימים את זכר גאולת הדעת דווקא על ידי שתיית כוסות של יין - הרומז כאמור על מידת הדעת.

ועיקר גאולת מצרים, למדנו, היא גאולת הדעת, שבני ישראל קיבלו מחדש את הידעת. כי אין לך דבר החשוב יותר מן הידעת וכל מי שאין בו דעת לשוטה ייחשב בלשונם של חז"ל ופטור הוא מכל המצוות - כי הוא כמי שאין לו כל קיום עלי אדמות. ואף על החוטא הנכשל בעוון אמרו: אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות. כי כשאדם מחזיק עצמו בדעת, אינו מסוגל ויכול לבו לידי עבירה, חלילה.

הדעת מושגת ע"י התפילה

קניין הדעת הוא תכלית ביאתנו לעולם הזה אשר מכונה **תב** כמאמר הכתוב (תהלים נד, א) **ל'ה' הארץ ומלואה, תב' ויושבי בה.** וכבר הרחיבו רבותינו הראשונים שבעוד החיות והעופות נבאים כשהם שלימים ובמהלך חייהם אין משתנה בהם דבר מלבד פרטים מועטים כמו שהם גדלים מעט בכמות ובמידת, הרי האדם משתנה ללא היכר. הוא נולד ללא שיניים וללא דעת, מבלי לדעת מה יעשה ואיך יניע את רגליו ללכת, אף להבין את אשר הוא שומע אינו יכול וכל

ולב, ראה והביט אל כליותיו של פרעה וראה שרצונו האמיתי הוא להרע לבני ישראל ולהזיק להם, ורק המכות הביאו אותו מעט לידי טוב ולרגע אחד חפץ לשוב ממעשיו הרעים. אולם על פי האמת - היה פרעה רע במהותו וכל חשקו היה להרע לבני ישראל.

כי אכן הבחירה ניתנת לכל אדם לבחור בין רע לבין טוב, אולם רק מי שזוכה לדעת הוא זה היודע להבדיל בין טוב לרע. **כי אם אין דעת - הברלה מנין, ובר הדעת יידע לבחור נאמנה את בחירת החיים.** ועל כן תיבות תבל - דעת עולות יחדיו כמניין רשות המורה על הרשות הנתונה לאדם ועל האפשרות בידו לבחור איך יכלכל דרכיו. וזהו גם סוד התפילה והקדושה, וכפי שאנו אומרים ונותנים באהבה רשו"ת זה לזה, להקדיש ליוצרים בסוד הדעת. וזו עבודתו של בן ישראל, לרכוש מאוני דעת ולהבין דרכם את הבחירה הנכונה. ובחרת בחיים.

ודע כי על כל אלה

וכשראו חכמים את המקרא אשר קורא שלמה המלך שמח בחור בילדותך וייטיבך ליבך בימי בחרותך והלך בדרכי ליבך ומראה עיניך הם ביקשו לגנוז את הספר. כי אמנם הם ידעו וראו את סוף הכתוב בו מזהיר שלמה המלך מפני המשפט אשר בוא יבוא ביום אשר יצטרך האדם לתת דין וחשבון; ובכל זאת חששו שמא יראו בני הנעורים את המקרא הזה ויבואו לידי פריקת עול, כי לא ידעו איך להתנזר מן הרע.

אולם כשהעמיקו והתבוננו במקרא זה, דייקו בלשונו של שלמה המלך המזהיר ודע כי

כי כל מהותו ומאווייו של פרעה היה להרע לבני ישראל מתוך העדר דעת להבין שבכך הוא עושה רעה לעצמו ודעה לבני עמו. וכפי שהקשה הרמב"ן על כך שאנו רואים שלאחר כל מכה ומכה בה היכה הקב"ה את פרעה ובני עמו, היה פרעה ממחר לשוב בתשובה ולהתחרט מתוך תחינה שימחה ה' ויסיר את המכה מעליהם², אולם מיד לאחר הסרת המכה היה חוזר לסורו, וזאת כי הקב"ה הכביד את ליבו והקשה את עורפו. והקשה הרמב"ן שהלא ישנה 'בחירה' לאדם לבחור בין טוב לרע ואיך נטל הקב"ה מפרעה הרשע את הבחירה והכביד את ליבו בעל כורחו. וביאר שהקב"ה, בוחן כליות

ב המכות היו גדולות ונוראות וכפי שאנו מוצאים במדרשים ובביאורי רבותינו. ניטול לדוגמה את מכת צפרדע. בתלמוד התורה מלמדים את הילדים אותו צפרדעים רבים שמילאו את מצרים והכוונה על מה שאנו מכנים צפרדעים. לא כן מבאר רבינו חננאל אשר מתאר שלא היו אלה הצפרדעים המכונים כן בלשונו ובימינו אלא היו אלה בעלי חיים מסוג 'קרוקודיל', הלא המה תנינים גדולים, נוראים ואכזרים מאד, אשר פשטו על כל מצרים ועשו שמות במצרים הרשעים שהתעללו בבני ישראל.

ממכת צפרדע נשאר עד היום הזה, כנודע. ועיינו הרואות שלאורך הנילוס אשר הוא הנחל הארוך המתפרס על פני מדינות רבות מאוגנדה ועד אלכסנדריה ואורכו כשש מאות ושישים אלפי קילומטרים. ועד היום הנחל הזה שורץ לכל אורכו תנינים מסוכנים מאד - התנינים הללו הגיעו לשם בעת המכה הנוראה ומוסיפים להכות עד ימינו אנו כשאך בשנה האחרונה נטרפו כארבעים ושושה אלף בני אנוש על ידי התנינים הללו.

לפי ביאורו של רבנו חננאל מובן היטב מדוע ביקש פרעה ממושה לאחר שהביא הקב"ה את מכת צפרדע שיסיר ממנו את המוות הזה - כי אם היו אלה צפרדעים בלבד, מובן שהם מציקים ומפריעים את החיים, אולם צפרדעים אינם ממימים אולם לביאורו שהיו אלה תנינים, מובן עד כמה היתה מכה זו מכת מוות. וכך היכה הקב"ה את פרעה ואת עמו הרשעים שוב ושוב בכל המכות הגדולות שהביא עליהם.

כדי לבטל את כוחו במידת הדעת, נוסף על מניין כל שבעת השמות הללו, העולים יחדיו לסך **אלף תרס"ב** את מניין תיבת דעת והכי לנו - **ב' אלפים קל"ו**.

ועל מלחמה זו, מלחמת היצר, מכוונת התורה בריש פרשת תצא: **כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו הוי"ה אלוקים בידך**. וברשי"י מבאר שבמלחמת הרשות הכתוב מדבר. וכבר ביארו רבותינו הקדושים שהכוונה על מלחמת היצר, שהיא מלחמת הרשות; כי היצר הרע מפיל את האדם על ידי שהוא מביאו לעשות את כל המותר מבלי לקדש עצמו ולאחר מכן הוא דוחפו את השיקוף והחטא עצמו. וכדי להילחם עם היצר, על האדם לדעת לקדש את הרשות ולקיים בהידור קדש עצמך במותר לך. וזאת יוכל האדם לעשות על ידי הדעת, כי בדעת ובחכמה יידע איך עליו להתנהל על מנת להכניע את יצרו ולמגר את כוחו הרע. ועל מנת להשיג את הדעת, למדנו, צריכים את הישועתנו קבל ושמע צעקתנו, צריכים להתחנן ולהפיל תחינה לפני הבורא, כי רק אם הקב"ה יהיה בעזרו ויחונן אותנו במידת הדעת, יכול נוכל ליצר הרע. ועל כן חותם הכתוב ונתנו ה' אלוקיך בידך כי אלמלא הקב"ה עוזרו, אינו יכול לו.

כאשר נחשב את תיבותיו נוטפות המור של רש"י הקדוש, המבאר שבמלחמת הרשות הכתוב מדבר ונוסף מניין שם הוי"ה הקדוש שרק בכוחו כביכול אנו מנצחים את מלחמת היצר, נמצא מכוון כמניין **ב' אלפים קל"ו** הרומז על שבעה שמותיו של היצר הרע המתבטלים ונמוגים על ידי מידת הדעת. כי על ידי שנשיג מידת

על כל אלה יביאך אלוקים במשפט. החכם מכל אדם אומר ודע על ידי שתרכוש את מידת הדעת, תזכה להבדיל בין טוב לרע ולהבין שעליך לבחור בטוב, בחיים של עול תורה ולא בחיים של פריקת עול.

כי לא יוכל אדם להינצל מן השמחה בחור בילדותך ומן ההלך בדרבני לייבך ובמראה עיניך כי אם על ידי שזוכים להשתמש במידת הדעת ולהבין נכחה מהי הדרך בה נלך ומה המעשה אשר נעשה. וכאמור, את מידת הדעת אנו יכולים לרכוש על ידי תפילה ותחנונים, כי ככל שנרבה בתפילה ונשפוך שיח לפני מלך חונן הדעת, נזכה להתמלא במידה נשגבה זו, מידת הדעת, ונזכה להמשיך את הדעת על פני תב"ל ולהתגבר על כל רע ופיתוי.

לבטל את כוח היצר

את הפיתויים הרעים מציב היצר הרע לאדם בדרך של עורמה, כשהוא מתגלה אליו בכל פעם בדרך אחרת ובלבוש אחר, על מנת לתעתע בו ולהפילו אל עברי פי פחת והאדם זקוק לסייעתא דשמיא מרובה כדי להינצל מלפניו. וכך מלמדים אותנו הז"ל (סוכה נב, א) **שבעה שמות יש ליצר הרע שמות שונים שהם לבושים בונים בהם הוא מתגלה, כל פעם בלבוש אחר. ושמותיו הם: ערל, שונא, מכשול, טמא, רע, אבן, צפוני**. ושם בגמרא לומדים את כל השמות הללו מן המקראות. וכדי ליזכות להתגבר על היצר הרע הצורר הזה עם כל צורותיו ושמותיו עלינו להתאזר במידת הדעת, כי על ידי השימוש הנכון במידת הדעת נדע להיזהר מפניו ולבטל את השפעתו כליל.

הוא הזמין את הסעודה הערוכה כי אם מארחו בן העיר אשר תיכף ישוב. אולם משחלפה שעה ארוכה ועדיין הלה לא שב, ניגש אליו בעל האכסניה ולא ניאאות לשחררו עד ששילם לו את הסכום כולו. בהבינו שהמארח לא היה טוב לב כי אם אדם נכלולי אשר אכל ושתה על חשבוננו והותירו לשלם את החשבון הגדול.

הנמשל ברור ונוקב. נשמתנו באה לזה העולם כאורחת שאינו מכירה את דרכי העולם, כאותו אורח המסתובב בעיר זרה ואינו יודע מה לימינו ומה לשמאלו. והנה מגיע העובר וש'ב נדיב הלב, הלא הוא השטן הוא היצר הרע הוא מלאך המוות, והוא מתנדב ב"טובו הגדול" להראותנו את משעולי העולם והוא מזמין אותנו אל בית המאכל ובית המשתה ואומר לנו: שמח בחור בילדותך, והטיבך ליבך בימי בחורתך, והלוך בדרכי ליבך ובמראה עיניך. עשה ככל העולה על רוחך. והנשמה מתפתה אחריו מבלי להבין שכל המותרות וכל החטאים הללו, אינם מאכל הנשמה ולא את אלה היא צריכה. וכך מוסיף הגוף החומרי המנוהל על ידי יצר הרע ומזמין עוד ועוד מהנאות העולם.

כאשר מגיע היום בו עתיד האדם לתת דין וחשבון, מתחמק הגוף ויורד לו אלי קבר, למעבה האדמה. ואילו הנשמה עולה וניצבת לבדה לפני בית דין של מעלה לתת דין וחשבון מפעלה ליוצר ערב ובוקר. עמה עורכים את החשבון היקר והיא משלמת על כל הנאה והנאה, על כל חטא ועל כל נדנדוד עוון.

על כן עלינו להתחנן לפני הבורא שיעטר אתנו במידת הדעת, כדי שנוכל להבין היכן הפחים שיצר הרע טומן לנו ונוכל להבחין בו

הדעת מאת הבורא יתברך שמו, בצלותא ובבעותא, נזכה להילחם עם היצר ולנצחו נאמנה.

ערמומיותו של יצר

ואם נתמיד בתפילה ונזכה למלוא חופנים דעת, נדע תמיד שלא ליפול בפיתויו הערמומיים של היצר הרע, המסית והמדיח אותנו מעבודת הבורא.

המגיד מדובנא זי"ע נשא את משלו וסיפר על אורח שנקלע לעיר כלשהי ובסובבו ברחובותיה הרגיש שרעבונו מציק לו. עצר האורח את אחד העוברים ושבים וביקש ממנו שיחווה לו את הדרך אל בית אכסניה בו יוכל לסעוד את ליבו כדבעי. בן העיר שמע את בקשת האורח והאיר את פניו באומרו: הן במידת הכנסת אורחים אני נוהג ולא אתן לך ללכת לבדך, שמא תתבלבל בדרך, על כן בא נא עמדי ואני אלווך עד בית האכסניה, שם תוכל לסעוד לבבך לטובה.

כשהגיעו אל בית הסועדים, נכנס בן העיר המלווה את בן הכפר, ואמר לו: הנך מוזמן לסעוד עמי על חשבוני, אמול והזמן כאוות נפשך ואני אשלם את החשבון כולו. האורח היה אסיר תודה והתיישב לאכול יחד עם בן לווייתו, הם הזמינו מנה אחר מנה, משופרא דשופרא ואכלו מן השפודים ומן הצלויים עד ששבעה נפשם.

בשלהי הסעודה, קם בן העיר מן השולחן והצטדק לפני האורח שעליו לצאת לנקות את מעיו ותיכף ישוב. האורח ישב והמתין. והמתין. ומשהמתין דקות ארוכות, ניגש אליו בעל האכסניה ותבע מעמו את החשבון הגדול והמופרו. האורח הצטדק ונענה שלא

**מִלְכָנוּ לְעִבּוּדְתְךָ וְהַחֲזִירְנוּ בְתִשְׁבָּה
שְׁלִימָה לְפָנֶיךָ לְכָל נֶלְךְ בְּדַרְכֵי הַיָּצֵר
הַמְנַסֵּה לְמִשׁוֹךְ אוֹתָנוּ אֶל הַדְּבָרִים הָרָעִים.**

בדרך צחות שהיא אמת ביארתי מלפנים טעם לדבר שדווקא בכרכת חונן הדעת, הברכה בה אנו מבקשים לזכות ב'דעת', אנו אומרים את תפילת ההבדלה - אתה חוננתו. כי בשבת קודש הלא אין אנו מבקשים על ה'דעת' שתינתן לנו כי ביום קדוש זה כל מאוויינו הוא רק בכבוד שמים ואנו מבקשים רק על כבוד הקב"ה ומתענגים בצלו, מעין עולם הבא יום שבת מנוחה? ובהגיע מוצאי שבת, לאחר יום שלם בו לא ביקשנו על ה'דעת', אנו מבקשים ביתר שאת בקשה מיוחדת בתוך ברכת 'חונן הדעת', על מנת להכפיל ולשלב את בקשתנו לזכות בדעת שתבוא לנו במידה מרובה מן השמים.

יעזור השי"ת שנוכה לקבל מאת הבורא יתברך את השכל הישר והנכון ויפתחו בפנינו שערי הדעת. וכאשר נוכה לדעת, נוכה ממילא ללכת בדרכיו יתברך ולעשות את הישר והטוב והנכון. ונוכה במהרה לגאולה השלימה, במהרה בימינו, אמן.

בכל לבוש ולבוש שהוא בא לפנינו ולהתגבר עליו לבלתי ללכת אחרי הלב ואחרי העיניים, חלילה. ודע, כי על כל אלה יביאך האלוקים במשפט.

הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת!

השתא נבין היטב אל מה יכווננו מילותיו של התנא. דיבורים אשר יש להם שייכות ונוכחות בכל עת וזמן. הוא מזהירנו: הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת כדי להתחמק מן היצר עליכם לנקוט כמשנה זהירות שלא ליפול אצלו ב'רשות' בענייני הרשות. וזאת על ידי שתקנו את קניין הדעת, שכן רִשׁוֹת עולה כמניין דעת-תבֵּל הדעת אותה אנו ממשיכים לעולם, וזאת על ידי תפילתנו, שכאמור ראשי התיבות שוועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות עולים אף הם כמניין דעת-תבֵּל, כי על ידי התפילה קונים את קניין הדעת וכשמשתמשים בדעת יודעים להיזהר מן הרשות ומן הרשת של יצר הרע. שאין מקרבים לו לאדם אלא לצורך עצמם, נראים כאוהבים בשעת הנאתם היצר הרע המתלבש בגוף האדם מקרב את האדם כביכול בעולם הזה ומטעימו בכל מטעמי ומנעמי העולם, אולם לא לטובת האדם הוא מתכוון ואין עומדים לו לאדם בדעת דחקו - כשמגיעה העת והאדם עולה ליתן דין וחשבון אין מי שעומד עמו, הוא מוצא עצמו עומד בדד לתת דין וחשבון על כל מעשיו.

על כן הבה נרבה לשפוך שיח תדיר לפני מלך שוכן עד, נתחנן לפניו שיפתח בפנינו את שערי הדעת, אתה חונן אתה לאדם דעת... וחננו מאתך חכמה בינה ודעת. ומבקש ממנו השיבנו אבינו לתורתך וקרבתנו

ג ולדאבון לב ישנם כאלה אשר הפכו את יום השבת קודש ליום של אכילה ושתייה בריבוי גדול, עד שעל כך לבד עליהם להתחנן לפני הבורא לזכות לריבוי של דעת.

הגליון השבוע נדבת ידידינו

הרה"ח ר' מאיר אייזנברגר הי"ו ירושלים

לרגל שמחת הולדת בתו בשטומ"צ

יה"ד מלפני אבינו שבשמים שיזכה לראות רוב נחת יהודי מכל יוצ"ח ולגדלם לתורה ולחופה ולמצוות ע"ד התורה והחסידות ובדרך רביה"ק אבי"ר

שמחת הקידושא רבה תתקיים השבת בבית מדרשינו רחוב רש"י 44 ירושלים

בהשתתפות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכות מזל טוב לאנשי שלומינו כ"א בשמו הטוב יבורך

הרה"ח ר' ישראל הרטמן הי"ו קרית ישמח משה

ולבנו הרה"ח ר' שלמה הרטמן רחובות

לרגל הולדת הנין / הנכד בשטומ"צ

הרה"ח ר' גד פרייאנטה הי"ו מונטריאל

לרגל אירוסו בתו עב"ג בשטומ"צ

ישראל ווייס \ עזרה ויעוץ חינוך

זכויות שונות. ביטוח לאומי. חברות ביטוח. קופות חולים. ועוד..

מייוחד
לאנ"ש

4 03-574-6467 שלוחה

כל יום ד' בין השעות 21:15 ל 23:15